
Vergaderjaar 2023–2024

---

36 560 XVII

**Jaarverslag en Slotwet voor Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking 2023**

Nr. 4

MEMORIE VAN TOELICHTING

A ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 afzonderlijk bij wet vastgesteld en ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2023 wijzigingen aan te brengen in de begrotingsstaat voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,

E.N.A.J. Schreinemacher

B ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING BIJ DE BEGROTINGSARTIKELEN (SLOTVERSCHILLEN)

1 Leeswijzer

De beleidsmatige mutaties en technische mutaties groter of gelijk aan de ondergrenzen in onderstaande staffel worden op het niveau van de financiële instrumenten (en eventueel artikelonderdeel) toegelicht.

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerp-begroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	10
=> 1000	10	20

2 Beleidsartikelen

Artikel 1: Duurzame ontwikkeling, handel en investeringen

Toelichting Verplichtingen

De verplichtingenrealisatie valt EUR 26,8 miljoen hoger uit dan voorzien. De hogere realisatie kan worden toegeschreven aan hoger uitgevallen nieuwe aangegane verplichtingen door Atradius en Invest International voor de infrastructuur programma's.

Artikelonderdeel 1.2

De uitgavenrealisatie op artikelonderdeel 1.2 valt ten opzichte van de tweede suppletoire begroting 2023 hoger uit door o.a. verhoogde uitgaven op DTIF. De uitgaven voor DTIF zijn verhoogd door een grotere vraag naar dit instrument dan eerder ingeschat. Tevens zijn de uitgaven verhoogd doordat de ontvangen premies en aflossingen in de begrotingsreserve zijn gestort. De stortingen en de begrotingsreserve worden namelijk op basis van de voorschriften van het Ministerie van Financiën als uitgave geboekt.

Artikelonderdeel 1.3

De uitgavenrealisatie op artikelonderdeel 1.3 valt ten opzichte van de tweede suppletoire begroting 2023 hoger uit door o.a. hogere uitvoeringskosten RVO door de tussentijdse tariefverhoging die in 2023 heeft plaatsgevonden. Daarnaast valt de uitgavenrealisatie hoger uit door verhoogde uitgaven op DGGF. De uitgaven voor DGGF zijn verhoogd door een grotere vraag naar dit instrument dan eerder ingeschat. Tevens zijn de uitgaven verhoogd doordat de ontvangen premies en aflossingen in de begrotingsreserve zijn gestort. De stortingen en de begrotingsreserve worden namelijk op basis van de voorschriften van het Ministerie van Financiën als uitgave geboekt.

Ontvangsten

De ontvangstenrealisatie op artikelonderdeel 1.10 valt ten opzichte van de tweede suppletoire begroting 2023 hoger uit door o.a. onttrekkingen aan de FOM reserve en hogere premie ontvangsten en aflossingen van wissel-financieringen ten behoeve van DTIF. Verder valt de ontvangstenrealisatie op artikelonderdeel 1.30 ten opzichte van de Tweede suppletoire begroting 2023 hoger uit door o.a. hogere ontvangsten op het DGGF instrument.

Artikel 2: Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingenrealisatie valt hoger uit dan voorzien. De hogere realisatie kan worden toegeschreven aan extra verplichtingen op artikelonderdeel 2.3 Klimaat (EUR 95,0 miljoen in totaal) die zijn aangegaan in de aanloop naar de COP28 in Dubai zoals het International Institute for Environment and Development (IIED) in het kader van Locally Led Climate Adaption en voor een optopping van het Dutch Fund for Climate and Development (Origination Facility). Deze waren eerder voor 2024 voorzien. Daarnaast heeft de hogere realisatie te maken met hogere verplichtingen op artikelonderdeel 2.1 Voedselzekerheid (EUR 7,4 miljoen), onder meer in het kader van een meerjarige subsidie aan het IFDC op basis van de bodemvruchtbaarheidstender. De extra verplichtingen leiden niet tot een overschrijding van het meerjarige uitgavenbudget.

Uitgaven

Artikelonderdeel 2.2 Water

Op het gebied van Water is een overschrijding vanwege een project van de International Organization for Migration in Zuid-Soedan ten behoeve van overstromingsbeheer. De uitgaven vallen beperkt hoger uit dan gepland omdat de bijdrage aan RVO inzake uitvoering van waterprojecten hoger was dan geraamd. In totaal vallen de uitgaven EUR 3,7 miljoen hoger uit dan voorzien in de Tweede suppletoire begroting BHOS 2023.

Artikelonderdeel 2.3 Klimaat

De uitgaven zijn EUR 2,6 miljoen hoger uitgevallen dan gepland omdat de bijdrage aan RVO inzake uitvoering van klimaatprojecten hoger is dan geraamd.

Artikel 3: Sociale vooruitgang

Toelichting

Uitgaven

Artikelonderdeel 3.3 Maatschappelijke middenveld

De uitgaven op artikel 3 vallen EUR 8 miljoen hoger uit dan gepland. Dit hangt samen met de liquiditeitsbehoefte van de partnerschappen onder het *Power of Voices* beleidskader.

Artikel 4: Vrede, veiligheid en duurzame ontwikkeling

Toelichting

Uitgaven

Artikelonderdeel 4.1 Humanitaire hulp

Het uitgavenbudget op artikel 4 is in totaal met EUR 10,9 miljoen overschreden. Gezien de voortdurende verslechterende humanitaire situatie in Gaza en in verband met de groeiende noden is naast het extra budget dat eerder werd vrijgemaakt, in 2023 aanvullend EUR 10 miljoen vrijgemaakt voor UNRWA. Deze extra bijdrage is gedekt door ODA-meevallers elders op de rijksbegroting gezien hogere OS-ontvangsten.

Daarnaast steunde Nederland het initiatief Grain from Ukraine ter hoogte van EUR 2 miljoen. Dit initiatief beoogt de aankoop van extra graan uit Oekraïne dat ten goede komt aan landen die te maken hebben met voedselonzekerheid of waar hongersnood dreigt. De dekking hiervoor komt van artikelonderdeel 5.2 Overig Armoedebeleid op het budget voor 'Programmamiddelen Oekraïne'.

Artikel 5: Multilaterale samenwerking en overige inzet

Toelichting

Uitgaven

Artikelonderdeel 5.4

Artikel 5 kent een artikelonderdeel 5.4, ook wel het verdeelartikel genoemd. Op dit artikelonderdeel is de overprogrammering van het gehele ODA-budget weergegeven. Bij Najaarsnota was de overprogrammering geraamd op EUR 61 miljoen. Omdat dit een negatief bedrag is, zijn de uitgaven op totaalniveau van artikel 5 overschreden. Het uitgavenbudget op artikelonderdelen 5.1 en 5.2 is niet overschreden. Resterende overprogrammering wordt binnen de HGIS systematiek opgevangen en verspreid over de komende drie jaar in mindering gebracht op het ODA-budget.

Ontvangsten

Gedurende het jaar is sprake van koersverschillen. De begroting voor Buitenlandse handel en Ontwikkelingssamenwerking werkt met een vooraf vastgestelde wisselkoers ten opzichte van buitenlandse valuta (de zogenaamde corporate rate). Deze koers wordt gelijktijdig met de presentatie van de begroting vastgesteld. Omdat bij betalingen in buitenlandse valuta gedurende het jaar een verschil ontstaat als gevolg van de werkelijk geldende koers, ontstaat er een saldo. Voor de koersontwikkeling bestaat op het moment van schrijven een meevaller van EUR 16 miljoen ten opzichte van de tweede suppletoire begroting. Koersontwikkelingen worden verantwoord op artikelonderdeel 5.2 (Overig armoedebeleid).